

Ekonomisk statistik och analys/
Näringsverksamhet och priser
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 12 december 2023

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Torbjörn Isaksson, Nordea
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Gustaf Norrefeldt (ersatte Eric Spector), Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Andrea Femrell, Näringslivets regelnämnd
Johan Löf, Handelsbanken
Ann-Sofie Öberg, Ekonomistyrningsverket
Pernilla Johansson, Swedbank

Från SCB:

Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Hannah Morin, ESA/NUP/KP
Michael Wolf, ESA/BFN/FSR
Susanne Svartengren, ESA/MS/SSF

Frånvarande:

Ida Björk, RUT
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Henrik Siverbo, Finansdepartementet

1 Mötet öppnas

Mötet öppnades.

2 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

3 Mötesanteckningar från föregående möte

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.

4 Information från SCB och rådets medlemmar

Torbjörn Isaksson (Nordea) berättade att nästa konjunkturrapport släpps den 24 januari. Den senaste regionala rapporten kom precis efter förra mötet.

Jyry Hokkanen (Riksbanken) nämnde att de har tagit fram en ny strategisk plan, som inte är beslutad än. Den tar ut inriktningen för det interna arbetet de kommande fyra-fem åren. En del i planen är en mobilisering kring potentialen i data.

Riksbanken har statistik över betalningar. Det kommer hela tiden nya lösningar kring betalningar. Det ska utredas om den befintliga undersökningen fungerar när det kommer till nya betalningslösningar.

Gustaf Norrefeldt (Konjunkturinstitutet) informerade om att de publicerar Konjunkturläget på onsdag nästa vecka och Konjunkturbarometern på torsdag nästa vecka. Innan årsskiftet ska ett regeringsuppdrag publiceras där det analyseras hur konsumentpriserna har ökat i förhållande till hur mycket kostnaderna i olika branscher har ökat.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) berättade att de arbetar med två studier. Den ena handlar om svenska företags resiliens mot störningar. En rapport har släppts där man tittade på företagets hantering av pandemin och vilka åtgärder som vidtogs. Detta undersöktes via en enkät som bland annat hade frågor om hantering av lager och flytt av produktion. Hantering via lager var en vanlig åtgärd. Den andra studien som pågår handlar om expertskatten som metod för att locka utländsk arbetskraft.

Andrea Femrell (Näringslivets regelnämnd) berättade att EU-kommissionen har åtagit sig att minska rapporteringsskyldigheterna för företag på europeisk nivå med 25 procent. NNR har via sina medlemmar sammanställt regelområden som har hög regelbörda och som bör ses över inom ramen för detta mål. Det är dock ännu oklart huruvida uppgiftslämnande för statistikändamål ingår i dessa.

Johan Löf (Handelsbanken) nämnde att de publicerar nästa konjunkturprognos den 24 januari. Den senaste fastighetsrapporten publicerades i november. Man kan se att anpassningen till det högre ränteläget pågår. Man tittar på hushåll och privatekonomi från alla håll, men en brist med statistiken är till exempel att det inte finns någon förmögenhetsstatistik. Det ska göras försök att titta på vilken typ av hushåll som sparar mycket respektive lite.

Ann-Sofie Öberg (Ekonomistyrningsverket) informerade om att de släpper en rapport i slutet av mars. Man kollar på kommunerna och hur resurserna kommer att se ut.

Pernilla Johansson (Swedbank) nämnde att nästa konjunkturrapport kommer i januari och en regionalrapport släpps i februari. Man tittar nu mycket på hushållskonsumtionen. Dels från den egna kortstatistiken och dels i SCB:s statistik. Det finns vissa diskrepanser i SCB:s statistik som försvårar analysen.

Lena Sellgren (Business Sweden) berättade att exportchefsindex fortsätter ner och ligger på en låg nivå. Flertalet framåtblickande delindex ligger runt 50.

Business Sweden gör en intervjuundersökning tillsammans med Origo Group där man intervjuar exporterande företag om hur de påverkas av kursrörelser.

Per Andreasson (SCB) berättade att SCB:s verksamhetsplanering har pågått men verksamhetsplanen är inte beslutad än.

AKU har nu publicerat länkade tidsserier. Företagens ekonomi (FEK) kommer inte att publicera preliminära uppgifter i december, endast Branschnyckeltal som baseras på FEK-data publiceras (idag).

Arbetet med Nationalräkenskapernas allmänna översyn pågår. Arbetet med att ta fram en ny version av System of national Accounts (SNA) pågår också (se punkt 6 på dagordningen).

Nationalräkenskapernas nya IT-system NR-Fiber implementeras gradvis och användes i senaste publiceringen. Fullständig användning ligger en bit bort. Företagens ekonomi har också ett uppdaterat IT-system som har satts i drift. Nästa stora fråga vad gäller IT-utveckling är prisstatistiken som har ett gammalt IT-system idag.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Kommer prisstatistikens nya IT-system att snabba upp publiceringen av KPI?
SCB: Systemet kommer inte att påverka framställningstiden, men det kommer att påbörjas ett separat projekt där man ska titta på möjligheten att ta fram en snabbare KPI.

5 Övergång till klassificering enligt COICOP 2018 samt nytt basår för KPI

För information (Hannah Morin)

En ny version av produktklassificeringen COICOP har tagits fram och beslutats av FN, COICOP 2018. Det har beslutats i Eurostat att COICOP 2018 ska implementeras i HIKP från och med index för januari 2026. På SCB har man beslutat att göra motsvarande klassificeringsbyte för KPI. Detta både på grund av harmonisering och att det ger produktionsmässiga fördelar.

På huvudgruppsnivå innebär bytet att det blir 13 huvudgrupper istället för 12 (ny: Försäkringar och finansiella tjänster). Hemelektronik flyttas från COICOP 09 (Fritid) till COICOP 08 (Kommunikation). Enstaka elementäraggregat flyttas också mellan huvudgrupper. Inom huvudgrupperna är det desto mer förändringar.

Bytet innebär också en ny aggregeringsstruktur och att fyrsiffriga produktgrupper (PG) försvinner och ersätts av elementärproduktgrupper (EPG).

Förslaget som det ser ut nu är att följande kommer att publiceras:

- COICOP5-nivå
- EPG inom *04.2.1.0 Imputed rentals of owner-occupiers for main residence*
- Aggregat för
 - Icke-varaktiga varor

- Semi-varaktiga varor
- Varaktiga varor
- Tjänster

Förslaget innebär att det inte kommer att vara en lika detaljerad redovisning som idag. Fördelen är att det blir en mer stabil struktur i SSD. Användare störs inte av att vi gör förändringar på elementärnivån. Användning i avtalsreglering blir problematisk när vi tar bort index. Elementäraggregat är inte utformade för att användas som egna statistikprodukter. Små urval leder till hög varians. Även Riksbanksgrupperna påverkas och kan komma att slopas.

Det nuvarande förslaget är ett "minimum-förslag". SCB tar gärna emot synpunkter då arbetet pågår nu och allt är inte beslutat än. Det går bra att höra av sig till:

Hannah Morin
hannah.morin@scb.se
 010-479 41 81

SCB kommer att beräkna serier bakåt, men det är inte beslutat än hur långt och på vilken nivå. Effektberäkning för att se hur omläggningen slår kommer också att göras.

I samband med bytet till nya COICOP kommer man också att göra ett basårsbyte. Det nuvarande basåret är 1980. Många produktgrupper har tillkommit efter 1980 och det är flera delindex som ligger på extrema nivåer. Nytt basår (fr.o.m. januari 2026) kommer att bli 2020.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Är det Eurostat som ligger bakom beslutet att publicera aggregat för varor och tjänster?

Eurostat gör detta för HIKP. SCB har valt att göra det för KPI.

Kommer de mest detaljerade grupperna att kunna tillgängliggöras för forskare? De kommer att kunna beställa mikrodata som tidigare.

Om det är svårt att tillbakaräkna på en fin nivå kanske man kan göra det för grövre aggregat.

Hur långt hade ni tänkt räkna tillbaka? Det skulle vara önskvärt tillbaka till minst 1993.

SCB: Det är inte beslutat än, men vissa metodbyten som till exempel skedde 2004 är svårt att passera.

Önskvärt med de 13 huvudgrupperna tillbakaräknade till 1980.

Har detta dragits i KPI-nämnden och hur har reaktionerna varit?

SCB: De har informerats om vad som är på gång. De har också nämnt tillbakaskrivningar.

Går det att synka med Riksbanken kring uppdelningen av varor och tjänster?

SCB: Riksbanken har också lyft den frågan.

Det är bra att Riksbanksgrupperna tas bort.

Användarrådet föreslår att detta ämne tas upp igen på ett kommande möte.

6 Lägesrapportering SNA (System of National Accounts)

För information (Michael Wolf)

Arbetet med att revidera Nationalräkenskapernas manual System of National Accounts (SNA) och Betalningsbalansens manual Balance of Payments Manual (BPM) sker parallellt då man vill att dessa ska vara samordnade. För närvarande sker utredningar av olika förslag där länder kan lämna synpunkter. I mars 2024 ska UNSC (United Nations Statistical Commission) besluta om rekommendationerna och i mars 2025 beslutar UNSC om nya SNA.

Nedan följer ett urval av ett antal områden som berörs av revideringen:

Globalisering

- Fakturavärden för export/import (skjuten på framtiden)
- Immateriella tillgångar (export/import av royalty)
- SPE (t.ex. ägare av immateriella rättigheter)
- Multinationella företag och deras interna transaktioner

Digitalisering

- TA-tabeller som visar digitaliseringens produkter
- Data som investering
- Kryptovaluta
- Pris och volym för digitala produkter
- Värdet av gratis tillhandahållna produkter (sociala medier etc.)

Välfärd och uthållig tillväxt

- Obetalt hushållsarbete (satellitkonto)
- Arbetskraft, utbildning och humankapital (satellitkonto)
- Fördelning av hushållens inkomster, konsumtion och förmögenhet efter hushållsinkomst (satellitkonto)
- Utsläppsrätter
- Kostnad för utvinning av ändliga energimineral
- Förnyelsebara energiresurser (sol, vind och vatten)
- Delat ägande av naturresurser (split-asset)
- Biologiska resurser (skog, fisk etc.)

Övrigt icke finansiellt

- Varumärken som investering och tillgång
- Värdering av offentlig output

Finansräkenskaper och betalningsbalansen (BoP)

- Ökad detaljeringsgrad (värdepapper och valutor) (tilläggsinformation)
- Utvidgat begrepp för återinvesterade vinster på utländska (direkt-) investeringar (tilläggsinformation)
- Redovisning av derivat efter risknivå (tilläggsinformation)
- Redovisning av kryptovaluta där skuldsida saknas (kontrakt)
- Utlåning till förmånlig ränta (föreslås ingå i MR:s huvudkonton)
- Betalning för att erhålla medborgarskap (löpande transferering)
- Extraordinära utdelningar (ska endast omfatta reavinster på fastigheter)

Vissa förändringar medför påverkan på beräkningarna av BNP/BNI, sparandet eller nationalförmögenheten och andra delar påverkar endast analytiska delar (satellitkonton).

Flera länder har synpunkter på förslagen och önskar att fler delar flyttas till satellitkonton. Det gäller till exempel delar som till stor del bygger på modellantaganden.

Avsaknaden av förmögenhetsstatistik är ett problem. SNA kan ses som en rekommendation. Det är den europeiska manualen ESA som kommer att vara tvingande för Sverige och andra europeiska länder. Enligt tidplanen för revidering av ESA ska den beslutas i mars 2028 och implementeras till september 2029.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Hur går diskussionerna kring kryptovalutor?

SCB: Det är olika åsikter från olika organisationer. Ett problem är att det inte alltid finns en motpart på skuldsidan. Det finns dock andra exempel på detta så det är inte alltid ett måste.

Kommer det att bli någon förbättring kring mätningen av multinationella företag?

SCB: Det är svårt att mäta de interna flödena inom multinationella företag och det kommer troligtvis inte att bli någon förbättring kring detta.

7 Möte med expertanvändare – bygga relationer med externa användare

För diskussion (Susanne Svartengren)

Idag förs det dialoger mellan SCB och expertanvändare på sektionsnivå, i användarråd och i vissa fall på högre nivå. Dessa dialoger kommer att finnas kvar, men SCB vill utöka dialogerna.

Expertanvändarna är regelbundna användare av statistiken i sitt arbete. Användningen kan antingen vara bred eller fördjupad.

Syftet med dialogerna är att etablera relationer och nätverk på en hög nivå mellan SCB och användarens organisation, att presentera SCB och vad vi kan erbjuda, att bjuda in till samtal om vad användaren ser framför sig och hur vi kan utveckla statistiken om ekonomi och miljö samt att diskutera statistikens användning idag och diskussion om framtida behov.

Målet är att våra användare och framför allt våra expertanvändare ska se SCB som en naturlig partner att samarbeta med. Syftet är att öka den ömsesidiga förståelsen av statistiken och skapa ett fördjupat samarbete/partnerskap.

Förslaget på det nya upplägget är att kontakt tas högre upp i organisationen hos utvald expertanvändare. SCB bjuder in till fysiskt möte om hur statistiken används idag och hur SCB kan hjälpa till att utveckla användningen av statistiken. SCB upprätthåller dialog med målet att fördjupa samarbete/partnerskapet.

Vägen framåt med arbetet är att ta fram en kommunikationsplan, bestämma målgruppen (vilka expertanvändare?), bestämma kommunikationsmål för respektive expertanvändare samt bestämma effektmål för respektive expertanvändare.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Vad är det för ytterligare dialoger som behövs som inte finns idag? Vad behövs på en högre nivå? De som deltar i användarråd är bäst lämpade. På högre nivåer är de ofta inte insatta i frågorna.

SCB: Det kan handla om djupare dialoger med viktiga användare. Inte nödvändigtvis med personer högre upp i organisationen.

Om SCB gör egna analyser så kan man bättre kommunicera på samma nivå. Inte bara som användare och producent.

Det känns som att SCB redan har tagit steg i riktningen mot att göra mer analys.

Vad avses med partnerskap?

SCB: Det kan till exempel vara kring uppdrag inom den anslagsfinansierade verksamheten.

Vilka användare är det man tänker sig arbeta med?

SCB: Det är inte bestämt än. I ett första skede är tanken att börja med en mindre grupp på cirka fem användare. Framst inom Regeringskansliet och myndigheter.

Det ställer höga krav på SCB att förstå användarnas behov om man ska ha en kommunikation på det här sättet. SCB skulle behöva en egen forskningsenhet för att verkligen sätta sig in i statistiken på användarnas nivå.

Det känns naturligt att man kommer i kontakt med SCB via enskilda personer som arbetar med statistiken när man har frågor om den. Det känns svårare att gå från andra hållet.

8 Principer i den redovisade statistiken

För information (Susanne Svartengren)

Syftet med det här arbetet är att samordna den redovisade ekonomiska statistiken med de statistiska enheterna som målobjekt genom att ta fram principer som ska vara vägledande i samordningen. Om principerna inte följs behöver ett beslut fattas om undantag. För närvarande är fokus på den icke-finansiella sektorn.

I arbetet har man avgränsat omfattningen till att titta på variablerna sektor, juridisk form, näringsgren/bransch, storleksklass och region. Av dessa är det endast näringsgren/bransch, storleksklass och region som är vanligt förekommande i redovisningen av statistiken.

För näringsgren/bransch har man beslutat att statistiken ska använda följande indelningar i redovisningen:

- För institutionell statistik:
 - 21 branschgrupper
 - 38 branschgrupper
- För funktionell statistik:
 - 21 branschgrupper
 - 38 branschgrupper
 - 64 branschgrupper
 - 88 branschgrupper

Det kan också förekomma vissa specialaggregat som till exempel Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) och Huvudsakliga industrigrupperingar (Main industrial grouping (MIG)).

Storleksklass används endast i den institutionella statistiken och här följer man European Business Statistics (EBS) som har följande storleksklassindelningar:

Anställda	Sysselsatta (SNI: B-E & K)	Sysselsatta (SNI: F-J, L-N & P-R samt 95+96)	Omsättning
0	0-9	0-1	$0 \leq x < 1$
1-4	10-19	2-9	$1 \leq x < 2$
5-9	20-49	10-19	$2 \leq x < 5$
$10 \leq$	50-249	20-49	$5 \leq x < 10$
	$250 \leq$	50-249	$10 \leq x < 20$
		$250 \leq$	$20 \leq x < 50$
			$50 \leq x < 200$
			$200 \leq x$

För region följer man indelningen i NUTS men använder de nationella beteckningarna:

- NUTS 0 - Riket
- NUTS 1 - Landsdelar
- NUTS 2 - Riksområden
- NUTS 3 - Län

Följande matris visar vilka statistiska enheter som används för olika kombinationer av redovisning per bransch och region.

	Ingen geografisk uppdelning	Geografisk uppdelning
Ingen branschuppdelning	Företag (FE) Institutionell enhet	Arbetsställe (AE)
Branschuppdelning	Verksamhetsenhet (VE) Funktionell enhet	Lokal verksamhetsenhet (LVE)

9 Mötesdatum 2024

För diskussion (Alla)

Följande mötesdatum bestämdes för 2024:

20 februari

16 maj

17 september

10 december

10 Övriga frågor

Årets verksamhetsrapport för användarrådet ska skrivas innan årsskiftet. Lena skriver den och skickar för synpunkter till ledamöterna som återkommer senast den 20 december.

Flera ledamöter önskar att vi på kommande möte har med en diskussionspunkt om diskrepanser mellan månadsstatistiken och BNP. Det gäller hushållskonsumtion, industri och eventuellt annat.

11 Summering

Angående klassificering och basårsbyte så önskar KPI synpunkter från ledamöterna.

Det var bra med en informationspunkt om nya SNA. SCB återkommer längre fram när arbetet har kommit längre.

Angående det fortsatta arbetet med kommunikationen med expertanvändare så kan det vara intressant att höra mer framöver, om det är något konkret som påverkar användarrådets medlemmar.